

Geografi

Formål og perspektiv

Geografi er et sammensatt og rikt fagfelt med lang historie. Som fag rommer geografien temaer knyttet til naturforhold, politikk, kultur og identitet. Geografifaget forholder seg til et spenn av nivåer, fra lokalt via regionalt til globalt, og studerer hva som utspiller seg i hvert nivå og hvordan de interagerer. Metodisk legges det vekt på at jordens helhet er mer enn summen av de enkelte delene, samtidig som helheten er avhengig av de enkelte, karakteristiske delene. Derfor følger geografifaget i steinerskolene en vei fra helheten i det lokale til den overordnede enheten som er jorden som økosystem og menneskenes hjem. Veien fra lokale til globale perspektiver kan bidra til at elevene opplever seg selv som lokalt forankrede verdensborgere. Geografifaget åpner for temaene bærekraftig omgang med jordens ressurser og jordens helsetilstand som sentral for menneskenes helse og livsmestring på sikt.

Geografiens to hovedområder, naturgeografi og samfunnsgeografi, er begge til stede gjennom alle grunnskoleårene. Sammenhengene mellom naturforhold, politikk, kultur og økonomi er sentralt i faget. Det handler om hvordan mennesker lever og samfunn formes i relasjoner til lokale, regionale og globale forhold. Ut fra naturgitte og samfunnsmessige forutsetninger undersøker geografien menneskenes liv og virke, deres arbeid, samfunn og institusjoner koblet til sted. Slik er geografifaget både utgangspunkt for og et samlende element for andre fag. Det gjelder samfunnsfag og naturfag, især geologi og meteorologi, men også fag som mat og helse, religion og livssyn og matematikk.

Elevene blir på den ene side kjent med betydningen av naturmiljøets innflytelse på menneskene og på den andre siden hvordan menneskelig aktivitet påvirker naturmiljøet.

Geografitemaene starter med de nærmeste områdene og utvider rommet for kjennskap og utforskning år for år, inntil jorden som helhet er tema gjennom de fire siste årene i grunnskolen. I de første skoleårene møter elevene samspillet mellom natur og kultur gjennom fortellinger, turer og praktisk arbeid. I mellomtrinnet ligger hovedvekten på å opparbeide naturgeografisk kunnskap, og dette knyttes til samfunnsgeografiske temaer i ungdomstrinnet.

Geografifaget er velegnet til å reflektere over miljøspørsmål, bærekraft og konsekvensene av menneskeskapte naturendringer. Faget gir perspektiver på dagens verdensorden der ressurser, fordeling, verdenshandel, historie, politikk og konsekvensene av kolonitiden kan trekkes inn.

Geografiens estetiske kvaliteter knytter an til menneskers opplevelse av landskapenes skjønnhet og kraft og den sansemessige rikdommen som preger landskaper og steder. Fra uberørt våtmark og hellige tempelområder til atomkraftverk og avfallsdeponier utgjør jordens geografi et rikt materiale for estetisk erfaring og kreativitet.

Fra de første beskrivelsene av skolens nærområde arbeides det med å utvikle et språk som kan skildre natur- og samfunnsgeografien, forankret i både fakta og opplevelser. Lærers skildringer av karakteristiske trekk ved landskap og levevis åpner for en bredde av utforskende og reflekterende arbeidsmåter. Tekster leses, skrives og deles. Kart og ulike bilderepresentasjoner kan skapes, tolkes og forstås i samarbeid med medelever. Praktisk og kunstnerisk arbeid er integrert gjennom alle år, for eksempel i form av tegning-maling-modellering og litterære uttrykk, etter hvert også arbeid med digitale kilder og bearbeidelsesmuligheter.

Kompetansemål

Kompetansemål etter 4. klasse

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- ta del i turer i nærområdet og beskrive trekk ved naturen gjennom årsløpet
- finne, kjenne og bruke navn på steder, veier, møteplasser og gårder/bedrifter i nærområdet
- uttrykke kjennskap til primærnæringer og sentrale håndverk i samtale og praktisk-kunstnerisk arbeid
- ta del i arbeid med jordbruk/hagebruk og håndverk basert på nærområdets ressurser

Kompetansemål etter 7. klasse

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- bestemme himmelretninger ut fra hjemstedet og gjøre rede for solas gang gjennom dagen og året
- utarbeide kart, fra nærområdet til hele verden
- ta i bruk kartverk og annet tekst- og billedmateriale i eget arbeid
- bruke topografiske uttrykk i beskrivelse av landskap i Norge og Europa
- plassere og beskrive viktige elver, hav, fjell, sjøer, øyer på alle kontinenter
- undersøke og reflektere over sammenhenger mellom naturgrunnlag og menneskers liv og arbeid på ulike steder
- beskrive jordens klimasoner og sentrale biomer i ulike tekst- og bildeuttrykk
- undersøke og reflektere over spørsmål knyttet til bærekraft i lokalt og globalt perspektiv

Kompetansemål etter 10. klasse

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- undersøke og skildre karakteristiske naturgeografiske trekk ved jordens kontinenter og havområder
- utforske og presentere eksempler på samvirket mellom menneskers levevis og naturgeografiske forhold
- ta i bruk ulike typer kart: fysiske, politiske og økonomiske, digitale og papirbaserte
- bruke kunnskap om målestokk og koordinater i eget arbeid
- gjøre rede for og reflektere over forekomsten av betydningsfulle naturressurser og deres fordeling, utnyttelse og betydning for verdenshandelen
- trekke linjer fra geografisk kunnskap til innhold fra andre fag som samfunnskunnskap, historie og naturfag
- drøfte og vurdere aktuelle spørsmål knyttet til klima og bruk, pleie og vern av jordens naturgrunnlag

Sentrale innhold

Gjennom lokalt læreplanarbeid kan rekkefølge og prioritering av innholdselementer tilpasses lokale forhold og behov.

2. – 3. klasse

- Opplevelser og erfaringer av landskap og topografi ved friluftaktiviteter og turer i skolens nærområder
- Dagsløpet, årsløpet, sol og måne, vær og vind
- Møtene mellom det naturskapte og det menneskeskapte i skolens nærområder: stier, veier, kulturlandskap, bebyggelse m.m.

4. klasse

- Videre som i 2. – 3. klasse
- Fortellinger knyttet til primæryrker og håndverk
- Praktisk erfaring med og kunnskap om jordbruk/hagebruk/birøkt/fiske; husbygging/smie/andre håndverk, tilpasset lokale forhold, naturressurser og muligheter

5. klasse

- Nærområdenes geografi
 - Himmelretningene
 - Nærområdenes topografi
 - Områder sett fra lufta; de første kartene
 - De nære områdenes historie knyttet til topografiske forhold og naturressurser
 - Navnehistorie, kommunikasjon før og nå, bedrifter før og nå
- Lokalgeografisk kunnskap utvides til å gjelde landsdelen
- Norgesgeografi
 - Karakteristiske trekk ved ulike landsdelers topografi; hav, elver, sjøer, fjell og daler, skog og vidde m.m.
 - Golfstrømmens betydning
 - Karakteristiske trekk ved bosetting, byer, næringsveier og kommunikasjon som møter mellom natur og kultur
 - Bruk, pleie og vern av naturens ressurser
 - Kart, landskapsmodeller, tegning-maling, tekst i ulike sjangrer

6. klasse

- Nordens geografi
 - Karakteristiske trekk ved topografien i Sverige, Finland, Danmark, Island og de baltiske landene og tilhørende havområder
 - Karakteristiske trekk ved bosetting, byer, næringsveier og kommunikasjon som møter mellom natur og kultur i det nordiske området
 - Vannets kretsløp
 - Bruk, pleie og vern av naturens ressurser i området
 - Ulike typer kart, landskapsmodeller, tegning-maling, billedmateriale og tekst i ulike sjangrer og språk

7. klasse

- Europas geografi (kan også gjøres i 6. klasse)
 - Topografi og egenart; Europa som helhet
 - Middelhavets halvøyer, det sentraleuropeiske lavland, Vest-, Øst-, Sør- og Nord-Europa
 - Hav, halvøyer, øyer, elver, innsjøer, fjellkjeder, vegetasjon, dyreliv

- Befolkning
- Målestokk og koordinater
- Naturgeografiske begreper
- Jorden som helhet
 - Hovedtrekk ved kontinentene, havområdene, store elveløp og fjellkjeder
 - Jordens klimasoner: tropiske, subtropiske, tempererte, boreale og arktiske soner
 - Jordens økosystemer, biomer, ut fra klima, breddegrad og høyde over havet: tropisk regnskog, savanne, sand- og steinørken, steppe, middelhavsbiom, temperert lauvskog, taiga, tundra, med deres karakteristiske vegetasjonsformer
 - Sentrale trekk ved dyrelivet på jorden, også i de arktiske områdene
 - Arealbruk, biologisk mangfold, vegetasjonens betydning for klima
 - Økosystemenes sårbarhet
- Tradisjonelle kulturformer knyttet til klimatiske og topografiske forhold (kan også gjøres i 8. klasse)

8. klasse

- Verdensgeografi
 - Kontinentenes topografi og egenart; landformer og fysisk geografi
 - Verdenshavenes og vannveienes økologiske funksjon og betydning
 - Klima og meteorologi
 - Regionale likheter og forskjeller
 - Urfolk; tradisjonelle levevis og kulturformer
 - Europeisk kolonisering og innvandring
 - Endring og utvikling i forholdet mellom natur og kultur

9. klasse

- Økonomisk geografi
 - Viktige naturressurser i ulike deler av verden
 - Det naturgeografiske grunnlaget for handel
 - Fordeling og utnyttning av ressurser fra førindustriell tid til i dag
 - Framveksten av en verdenshandel
 - Matvarer, fibre, mineraler, olje, plast, vann
 - Begrepet bærekraft, menneskets økologiske fotavtrykk
 - Bærekraftig utvikling; sosiale, miljømessige og økonomiske aspekter

10. klasse

- Jorden som helhet (se geologi 10. klasse)

Sentrale arbeidsmåter

2. – 4. klasse

Geografien starter med det som er nært og kjent, med boplass og skolens nærrområde. Her henger topografi og lokal kultur sammen; naturen og menneskene har begge bidratt til å forme stedet. Elevene skal bli kjent med sine omgivelser og kunne kjenne seg forbundet med dem.

Å bevege seg i det lokale landskapet året rundt gir elevene et erfaringsbasert forhold til samspillet mellom natur og kultur. De utforsker sitt nærmiljø, forbinder seg følelsesmessig med det og utvikler tilhørighet til den omgivelsen de står i. Det handler om å bli kjent med det nære.

Rom og tid knyttes sammen på mangfoldig vis. Fortellinger om hvordan en ås/et skjær/en gård/en gate har fått navnet sitt tas fram. Elevene kan gå sammen om å finne navn og undersøke bakgrunnen for navnet. Ut fra natur og kultur i skolens nærområder kan spørsmål stilles: Hva skal grøftene over jordene være godt for? Hvem har lagt opp de lange steingjerdene, og hvorfor? Og de store, gamle fabrikkbygningene: hvorfor ble de bygget akkurat der? Slik kan det legges til rette for at elevene gjør erfaringer med sammenhenger mellom naturgitt og menneskeskapt rom som grunnlag for liv og arbeid i nærmiljøet.

Årets løp, slik elevene opplever det gjennom sol, vær og vind, og gjennom plante- og dyreliv, er et hovedmotiv. I 4. klasse, eller før, kan elevene bli kjent med årsløpet i hagebruk og jordbruk gjennom gårdsbesøk eller arbeid i skolens egne arealer (se også læreplanene for naturfag og for mat og helse). I 4. klasse arbeider elevene med årsløpet i jordbruk og blir også kjent med andre sentrale primærnæringer og håndverk gjennom fortellinger, utflukter og praktisk-kunstnerisk arbeid. Utgangspunkt er fortsatt skolens nærområder, men det romlige perspektivet utvides, blant annet med kjennskap til tradisjonelt samisk liv og arbeid i samspill natur – kultur (se også læreplanen for samfunnsfag).

Underveisvurdering

Sentrale arbeidsmåter viser hvordan underveisvurderingen er en integrert del av en læringsfremmende opplæring, der elevene skal gis anledning til å vise og utvikle kompetanse på flere og varierte måter, og der læreren og elevene skal være i dialog om elevenes utvikling i faget. Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse i faget geografi gjennom fortellinger, utflukter, utforskning og praktisk virksomhet med rom for undring og spørsmålsstilling.

5. – 7. klasse

Geografi blir etablert som periodefag i 5. klasse. I løpet av 5. – 7. klasse utvides kunnskapen om 'rommet' fra skolens nærområde til jorden som helhet. Naturgeografi danner kjernen i arbeidet, men hele tiden med blick på hvordan samfunn og kulturer oppstår av og preges av naturens forutsetninger og i sin tur gir sitt preg til og endrer naturen. Slik blir også bruk, pleie og vern av miljøet et tilbakevendende tema i geografifaget.

Lærers muntlige framstilling av karakteristiske trekk ved ulike landskap og topografiske kjennetegn danner utgangspunkt for dialogisk, individuell og gruppebasert bearbeidelse og videre utforskning. Vektlegging av motsatte karakteristiske trekk ved landskap kan utvikle et blick for og et språk om topografiske forhold. I skildring av ulike landsdeler i Norge danner Vestlandets fjord- og fjellandskap, med bratte fosser, og de brede bygdene og vannveiene på Østlandet en slik polaritet. En annen innfallsvinkel til språk og kunnskap om geografiske forhold er å utvikle muntlige og skriftlige skildringer av reiser, for eksempel med Hurtigruten fra Bergen til Hammerfest, eller med tog eller fly/fugleperspektiv over større områder, eller en sykkeltur fra sør til nord (eller omvendt) i Norge.

Elevene tegner/maler kart, eller former dem plastisk og skriver reiseskildringer. Billedmateriale og kart, atlas og andre kilder kan komplettere fremstillingene. Spørsmål danner utgangspunkt for utforskende samtale, for eksempel: Hvordan har det seg at byer har vokst fram? Hva har den lange kysten hatt å si for Norge gjennom tidene – og nå? Topografiske begreper som dal, li, fjell, vann, ås, nes, tange, halvøy, fjord, vidde etableres. Elementer fra naturfagstemaene i 5. – 7. klasse, zoologi, botanikk og geologi, fordypet forståelsen av naturgeografien.

Geografien i 5. klasse starter med nærområdets geografi og utvides til den hjemlige landsdelen og deretter til Norge som helhet. Solas gang gjennom skoledagen og året har elevene erfart gjennom mange år. I 5. klasse kan solas bevegelser bevisstgjøres ved å observere hvordan soloppgang, solhøyde og solnedgang forandrer seg gjennom året. Elevene lærer himmelretningene med utgangspunkt i skolens beliggenhet. For eksempel vil en enkel kjepp kaste skygger som forandrer retning ettersom dagene går. Turer i nærmiljøet får en observerende karakter og landskapets egenart uttrykkes i begreper. Navn knyttes til topografien, for eksempel dukker 'ås' og 'dal' opp i mangfoldige stedsnavn, og bestemte aktiviteter er knyttet til bestemte steders topografi. De første kart tegnes i fugleperspektiv, for eksempel av klasserommet, skolegården, skoleveien og det nære landskapet. Opplevelsen av at menneskers virksomhet og liv er vokst ut fra landskapets naturressurser tas opp til samtale. Om mulig, kan en oppsøke en nærliggende elv og følge elveløpet et stykke, se hvordan den har formet landskap, kanskje ved meandre, eller ved stryk og kulper, og hvordan den har vært med på å legge premisser for veivalg og bosetting og kanskje gitt kraft til sag og mølle på sin vei mot havet.

Fra skolens nærområde utvides perspektivet til landsdelen elevene bor i og deretter til hele Norge. Havet er et vesentlig topografisk element, og hav møter land på mange måter i Norge. Dette kan fordypes i tegning og maling. Litterære kilder som beskriver livsforhold på forskjellige steder tas fram, og klassen arbeider med noe av den rike sang- og diktskatten som beskriver landskap. Elevene utarbeider en arbeidsbok med landskaps- eller reisebeskrivelser, ulike typer tegning. Norgeskart utarbeides individuelt, eller som et fellesprosjekt i stor skala.

En annen innfallsvinkel til norgesgeografien i 5. klasse er å knytte den til historiefaget, slik at norgeskartet vokser fram etter hvert som de første kongene forsøker å underlegge seg nye landområder.

I 6. klasse utvides perspektivet til å omfatte Norden, og de baltiske landene kan inkluderes. Innfallsvinkelen er et overblikk over Norden som topografisk helhet, med særlig vekt på karakteristiske forskjeller mellom Atlanterhavet og Østersjøen og landområdene som grenser til dem. Deretter kan arbeidet konsentreres om de enkelte landenes naturgeografiske kjennetegn og de forskjellige livsvilkårene som naturgrunnlaget har gitt og ennå gir. Tradisjonell samisk kultur og arbeidsliv er et tema. Ved hjelp av maling og tegning utforskes kvaliteter og stemninger ved nordiske landskap. Sang og dikt på Nordens forskjellige språk utvider erfaringene, og litterære kilder støtter opplæringen. Elevene har tilgang til eller søker selv etter egnede fagbøker, bildemateriale og bøker som gjengir landskapsmalerier. De tegner kart over Norden og de enkelte land og gjør seg kjent med navn på viktige steder, elver, innsjøer, fjell og øyer. Nordenkartet kan utformes plastisk for å synliggjøre høydeforskjeller. Øvelser i å lese kart og bruke atlas inkluderes, og elevene kan få oppgaver om landene i Norden for muntlig eller skriftlig presentasjon.

Europa som natur- og kulturgeografisk helhet er tema enten i 6. eller 7. klasse. Skildringer og spørsmålsstillinger fra lærer danner utgangspunkt for undervisningssamtale og videre utforskning ved hjelp av atlas, ulike tekst- og bildekilder og praktisk-kunstnerisk bearbeidelse. Karakteristiske topografiske og økologiske forhold innenfor og på tvers av landegrenser er det sentrale, og byer, kommunikasjon og næringer sees i lys av dette. Slik utvikles blikket for samspillet mellom natur og kultur videre, og geografikunnskapene åpner for spørsmål og refleksjon knyttet til bruk, pleie og vern av jordens ressurser. Elevene gjør seg kjent med navn og plassering av viktige elver og fjellområder, øyer og hav og med navn og plassering av land og byer.

Sentralt tema i 7. klasse er jorden som helhet ut fra klimasoner og sentrale økosystemer. Sterke kontraster og store altomfattende sammenhenger i jordens liv danner utgangspunkt.

Et overblikk på jordens kontinenter, verdenshav, største fjellkjeder og vannveier kan innlede arbeidet. Deretter er hovedtrekk i jordens klimasoner tema og til sist hvordan klimatiske og topografiske faktorer danner vesentlige forutsetninger for plante- og dyreliv og dermed også for

menneskers liv og virke. Begreper som breddegrad og lengdegrad konkretiseres. Det trekkes linjer til naturfagstemaet geologi.

Temaene bearbeides i et samvirke mellom lærers presentasjoner og elevenes utforskning i ulike typer kilder. Klimasonene skildres i store, globale trekk. Arktisk, borealt, temperert, subtropisk og tropisk klima framstilles i sine mest karakteristiske ytringsformer, især vegetasjonsformer, i sammenheng med temperatur og andre meteorologiske forhold og knyttet til årstidenes veksling. Store økosystemer, biomer, med deres karakteristiske plante- og dyreliv tematiseres så: regnskog, ørken, savanne, middelhavsbiom, steppe, barskog og tundra. Klima og jordsmonn er særlig bestemmende for biomers utforming, og de kjennetegnes ved sin typiske vegetasjon. Elevene kan også utforske karakteristiske trekk ved dyrelivet i ulike klimasoner og biomer. Temaene fordypes gjennom maling-tegning, eller utarbeidelse av collager/montasjer, og gjennom arbeid med tekster, individuelt eller i gruppe.

Menneskers kulturdannelse under ulike vilkår kan være tema for videre utforskning. Eksempelvis kan elevene oppsøke kunnskap om inuitters tradisjonelle levevis i polare strøk, nomadiske kulturer i Saharas ørkenlandskap og urfolk i verdens regnskoger.

Temaene i 7. klasse åpner også for utforskning av aktuelle spørsmål knyttet til verdien av biologisk mangfold, arealbruk og de ulike biomenes betydning og sammenheng med klimatiske forhold. Kildesøk og kildevurdering er del av dette arbeidet.

Underveisvurdering

Sentrale arbeidsmåter viser hvordan underveisvurderingen er en integrert del av en læringsfremmende opplæring, der elevene skal gis anledning til å vise og utvikle kompetanse på flere og varierte måter, og der læreren og elevene skal være i dialog om elevenes utvikling i faget. Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse i faget geografi gjennom utforskning, bearbeiding og praktisk virksomhet samt refleksjon og vurdering av egne erfaringer.

8. – 10. klasse

Sammenhengene mellom naturgeografi og samfunnsgeografi er fortsatt et sentralt tema i geografifaget i ungdomstrinnet: Naturen har skapt og skaper fremdeles grunnlag for menneskers liv og arbeid, og menneskers liv og arbeid skaper endringer i naturens økosystemer, lokalt, regionalt og globalt. I ungdomstrinnet utvides kulturperspektivet med temaer i økonomisk geografi: matproduksjon, transport, forekomster og bearbeidelse av naturressurser, framveksten av en verdenshandel. Disse temaene sees i sammenheng med historie- og samfunnskunnskapsarbeidet i ungdomstrinnet og tematiserer dagsaktuelle spørsmål knyttet til bruk og overforbruk av jordens ressurser, fordeling av rikdom og fattigdom, lys- og skyggesider ved en globalisert varehandel, individuelt og/eller strukturelt-politisk ansvar for en bærekraftig utvikling. Naturfagstemaer som meteorologi, astronomi og økologi trekkes inn i geografifaget og legges til grunn for innsikt i betydningen av bærekraftig ressursbruk.

Elevene tar i bruk ulike typer digitale og papirbaserte kart – fysisk, politisk, økonomisk. De oppsøker og vurderer tekst- og bildekilder til bruk for presentasjoner og annen bearbeidelse. Forståelse av og bruk av målestokk i eget kartarbeid trekker linjer til matematikkfaget. Det samme gjør utforskning av statistikk og annet relevant tallmateriale.

I 8. klasse skal elevene bli godt kjent med kontinentene, deres relative posisjon og havområdene som skiller dem. Ved hjelp av kart skal elevene finne og beskrive vesentlige landskapstrekk ved hvert kontinent. Likheter og forskjeller kan undersøkes og beskrives ved hjelp av naturgeografisk grunnterminologi. Kartprojeksjon kan problematiseres, både mot natur- og kulturgeografiske forhold: fra hvilket ståsted og geografisk sentrum ser kartene og vi verden? Oppdagelsesreiser og

europaisk kolonisering er temaer i historie som elevene kan knytte til det undersøkende arbeidet med samfunnsgeografiske spørsmål.

I 9. klasse blir tilnærmingen til faget mer analytisk. Et utgangspunkt er å velge noen sentrale globale handelsvarer og finne deres naturgeografiske opprinnelse for deretter å undersøke deres historiske og samfunnsgeografiske biografi. Interesse kan vekkes ved innledningsvis å undersøke varer som elevene er kjent med fra dagliglivet, som mat, klær og mobiltelefoner. Hvor kommer de fra, hva er de laget av, hva vet vi om energiforbruk og om det økologiske fotavtrykket de setter? Å utforske for eksempel bomullsproduksjon åpner for drøfting av bærekraftig landbruk versus bærekraftig forbruk. Et arbeid med en polaritet som eksempelvis ris og hvetes vekstvilkår, produksjon og betydning for verdenshandelen kan gi innblikk i sammenhenger mellom naturgeografi, kulturgeografi og levevilkår. Å undersøke varer som f.eks. sukker, bomull, kull, jern og potet kan støtte historiefaget når det gjelder den industrielle revolusjon og koloniseringen av blant annet Amerika. Økonomisk geografi åpner også for konkrete møter med produksjon og handel, for eksempel ved besøk i fabrikk, smelteverk, havneområde, avfallsmottak og renseanlegg.

Begrepet bærekraft drøftes. Hva innebærer en bærekraftig utvikling og hvilke mulige strategier kan tas i bruk for å bidra til en mer rettferdig fordeling av jordens rikdommer? Elevene kan gjennomføre en begrenset undersøkelse, for eksempel av en vares prisstigning fra produksjonssted til utsalgspris (se også læreplan for samfunnsfag).

I 10. klasse behandles geologisk naturgeografi (se læreplan for naturfag).

Underveisvurdering

Sentrale arbeidsmåter viser hvordan underveisvurderingen er en integrert del av en læringsfremmende opplæring, der elevene skal gis anledning til å vise og utvikle kompetanse på flere og varierte måter, og der læreren og elevene skal være i dialog om elevenes utvikling i faget. Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse i faget geografi gjennom å utforske, argumentere, analysere og reflektere over faglige relevante emner og sammenhenger mellom dem, og med fagspråk og teorier vurdere egne undersøkelser og funn. Med utgangspunkt i kompetansen elevene viser, skal de få mulighet til å sette ord på hva de opplever at de får til og til å reflektere over egen faglig utvikling. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å utvikle kompetansen sin i faget geografi.

Sluttvurdering

Sluttvurderingen skal uttrykke den samlede kompetansen eleven har ved avslutningen av opplæringen etter 10. klasse. Samlet kompetanse inkluderer evne til utforskning gjennom praktisk og kunstnerisk tilnærming i kombinasjon med kunnskap, forståelse, refleksjon og kritisk tenkning. Sluttvurderingen skal vise i hvilken grad eleven kan skildre karakteristiske naturgeografiske trekk ved jordens kontinenter og havområder og gjøre rede for samvirke mellom disse trekkene og samfunnsgeografiske forhold.